

Fotoaparát беру jako svůj poznámkový blok

16.11.2022 - | Vysoká škola báňská - Technická univerzita Ostrava

Vzpomenete si, co vás jako první přivedlo k fotografování a natáčení?

Začalo to už v dětství. Zhruba ve druhé třídě jsem si za uspořené korunky koupil svůj první fotoaparát, který se jmenoval Pionýr, a začal jsem dělat fotky. Vždycky se to pak doneslo někam vyvolat, nejčastěji do drogerie. Po 9. třídě jsem se rozhodoval, co budu dělat, tak jsem si dal přihlášku na Střední průmyslovou školu filmovou, která tento obor už nabízela. Byla v Čimelicích u Písku a fungovala jako jediná v tehdejší Československu. Podařilo se mi tam dostat až po třech letech. Mimochodem, bylo to v zámečku pana Schwarzenberga, ale tehdy ještě patřil státu.

Na univerzitě pořizujete audiovizuální záznamy. Jak dlouho už v této funkci působíte?

Slavím vlastně taky takové výročí, letos v září to bylo přesně 43 let. Když jsem zde nastoupil, bylo mi řečeno, že budu fotografovat i natáčet. Byly v tom ale tehdy potíže technického i administrativního charakteru. Nebylo možné jen tak něco natočit a zveřejnit. Kamera k dispozici sice byla, a do dneška ji tu mám schovanou, ale žádný pořádný materiál z toho tehdy nevznikl.

Zmínil jste, že nebylo snadné publikovat filmové záznamy. Bylo to tehdejší cenzurou?

Myslím, že to nebyl ten hlavní důvod, alespoň podle mého bývalého šéfa, profesora Cigánka. On tehdy založil toto oddělení. Problém té doby byl hlavně v technice a právech. Film mohl vyrobit jen Krátký film, Československý státní film nebo televize. A my jako organizace bychom museli mít spoustu povolení a razítek, abychom mohli něco vyrábět a zveřejnit. Ale největším problémem byla technika. Těžce se sháněl materiál do kamer, pak se film musel zasílat k vyvolání do Zlína (tehdejšího Gottwaldova) a odtud nám nakonec přišel čistý film bez zvuku a bez stříhu. Složitě bylo i stříhací zařízení, film se složitě stříhal nůžkami na speciálním stole... ve výsledku byl celý proces natolik složitý, že jsme se rozhodli moc nenatáčet.

Co všechno zahrnuje vaše práce?

S dobou se má práce proměňovala. Kdysi jsme s kolegyní fotili hlavně pomůcky do výuky, například fyzikální. Fotografovali jsme i různé fotky z časopisu, aby je kolegové mohli promítat na diaprojektoru. Pedagogové se snažili mít co nejvíc příkladů z odborných časopisů. Dnes se už didaktické pomůcky nefotí. Jsou to spíš propagační záležitosti a akce. Ale ty se taky s průběhem času proměňovaly. Před revolucí mě vysílali nejen na akademické události jako imatrikulace, významné návštěvy nebo vědecké rady, musel jsem fotit například i schůze KSČ. Takovýchto akcí jsou plné archívy.

Na univerzitě jste působil i v období revoluce. Jak vzpomínáte na toto období z pohledu fotografa?

Přes televizi jsem se tehdy postupně začal dozvídat, že se v Praze něco děje. Všiml jsem si, že se tady taky shromažďují studenti. Zvedalo nás to ze židlí, abychom vzali foťáky a šli to vyfotit. To byla věc do dějin. Cítili jsme, že je to potřeba zaznamenat. Mám k tomu takový úsměvný zážitek. Kolega tehdy vzal VHS kameru, jedinou kameru, která tehdy byla k dispozici, a že to půjde natočit. Zastavila ho nadřícená se slovy: „Co jdete točit? Máte to povolené?“ A jen o pár dní později mu stejná osoba řekla: „Vezměte kameru a běžte to honem natočit!“ Tak rychle se společnost proměňovala. Jednotlivé akce tehdy spěly ke generální stávce. Hodně studentů a zaměstnanců se tehdy před

univerzitou semklo a vytvořilo takzvaný živý řetěz, který směřoval až k porubskému rondlu a zpátky. A já jsem se zapojil tím, že jsem vše fotografoval. Byla to moc pěkná doba.

Co to ve vás tehdy vzbuzovalo?

Rozhodně nadšení a radost, že se něco děje. Náhle zmizela nesmyslná hesla a sovětská hymna za tou naší státní. Na vědeckých radách se přestaly řešit politické záležitosti. Zbytečné věci odpadly. Atmosféra byla náhle uvolněná. To byly drobnosti, které mně osobně utkvěly v paměti.

Vzpomenete si, jaký nejsilnější moment jste fotoaparátem zachytil?

To souvisí s revolucí. 3. ledna 1990 měl přijet tehdy už zvolený prezident Václav Havel. Nad starou menzou byl do posledního místečka naplněný kinosál. Čekali jsme na prezidenta, i já jsem byl připravený s fotoaparátem. A když dorazil, byl jsem tak blízko něj, že jsem se ho mohl téměř dotknout. Z toho mám nezapomenutelný zážitek.

Nabízí se otázka, jaké to je být u takových důležitých okamžiků, a přesto je vidět jen skrze hledáček?

Ono to tak může působit. Ale i když mám pravé oko pořád na kameře, levé musí neustále sledovat, co se děje kolem. Člověk se ocitne v centru dění a musí být pořád ve střehu stejně jako technika sama. Musí být dopředu připravený.

Zaměřujete se na konkrétní žánry?

Na výletech rád zachycuju krajinu, přírodu nebo architekturu. Poslední dobou hodně cestuju po galeriích. Měl jsem možnost třikrát navštívit londýnskou galerii, fotil jsem i v galerii ve Florencii nebo v Drážďanech. Rád zachycuju nejen umění, ale i dojmy návštěvníků. Když se člověk ocitne před takovou Sixtinskou madonou, tak je v úžasu. Poslední dobou taky hodně fotím svého vnoučka. Fotoaparát zkrátka беру jako svůj poznámkový blok.

Jakou techniku při práci používáte?

Kdysi byl filmový materiál chemický. Těch materiálů naším ateliérem prošlo mnoho. Až kolem roku 2000 přišla na řadu digitální fototechnika. Osobně preferuju Nikon. V poslední době tady máme kvalitní HD videotechniku. Musíme ji neustále obnovovat, aby to nezastaralo. Sám jsem si koupil před lety svůj vlastní fotoaparát, ale za chvíli zas bude potřeba další. (smích) Ta technika jde hodně dopředu. Ale ve výsledku nezáleží na foťáku, důležité je, jakým způsobem se to zachytí. I obyčejným kompaktem či mobilem se dá vyfotit krásná fotka.

Žijeme v době digitálních fotoaparátů a kamer. Jak srovnáváte techniku z období revoluce a ze současnosti?

Co se týče fotoaparátů, kdysi jsme měli levnější techniku z NDR. Jeden typ byl strašně poruchový. Nebylo na to, abychom měli dražší techniku, takže jsme pracovali s dostupnými amatérskými přístroji. Kamera byla kdysi typu VHS, tuším, že Panasonic. Za pomoci financí Severočeských hnědouhelných dolů jsme jednu dostali ještě v roce 86. Na základě této spolupráce jsme pak natáčeli exkurzi po povrchových dolech. Tenkrát byla technika taky mnohem těžší než dnes. Člověk se bál otočit, aby s tím nikoho nepraštil. (smích) Před rokem 2000 jsme se už vybavili dobrou kvalitní DV kamerou, která sloužila až do příchodu současné HD techniky. Když to srovnám, tak s dnešní technikou se pracuje mnohem líp.

Máte nějaký fotografický nebo kameramanský sen, který byste si chtěl splnit?

Sen si plním vždycky, když jdu ve svém volném čase jen tak fotit. A co se týče videí, natočil jsem toho dost, ale je to jiného charakteru, než bych si představoval. Rád se dívám na televizní dokumenty o cestování, a v duchu si říkám, proč jsem to jen nenatočil já! Takže to je můj největší sen.

Rozhovor pochází ze speciálu Revoluční Sokolská33, kterou VŠB-TUO vydala při příležitosti třicetiletého výročí od Sametové revoluce.

<https://www.vsb.cz/magazin/cs/detail-novinky?reportId=44460>